

Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 2 грудня 2022 р. № 1090 робочою групою розроблено проєкт Концептуальних засадах реформування історичної освіти в системі загальної середньої освіти. Обговорення тривало впродовж місяця, починаючи з 6 червня 2023 року.

В ході Громадського обговорення до МОН України надійшов 81 лист від педагогічних колективів та окремих вчителів-практиків, методистів, науковців. Високий рівень зацікавленості освітянської спільноти впровадженням у життя Концептуальних засад реформування історичної освіти в системі загальної середньої освіти засвідчило також ініційоване і проведене робочою групою в травні 2023 року анкетування. До обговорення ключових положень Концептуальних засад долучилися 3786 педагогів, практично кожен четвертий шкільний вчитель – викладач/викладачка історії.

Результати громадського обговорення вказують на те, що освітянська спільнота в своїй більшості підтримує вироблені робочою групою ключові положення Концептуальних засад, вважає підготовлений документ якісним, а реформування шкільної історичної освіти давно назрілим, а головне – таким, що відповідає вимогам часу.

У своїй більшості педагоги підтримують ідею об'єднання шкільних предметів (історія України та всесвітня історія) в єдиний курс. Назву курсу, втім, пропонують додатково обговорити, серед пропозицій – курс під назвою «Історія» – за аналогією з назвами інших дисциплін («Біологія», «Фізика», «Географія» тощо). Є також педагоги, які висловлюються за збереження існуючої ситуації (двох окремих курсів).

Учасники обговорення переважно підтримують перехід до системи концентрів, разом із тим пропонують робочій групі внести певні зміни у цю частину документу. Наприклад, педагоги не погоджуються із запропонованим у проєкті хронологічним виміром навчального матеріалу для 9 класу (XIX – перша чверть XXI ст.), вважаючи його в такому вигляді перенасиченим. Натомість пропонують розвантажити змістову частину 9 класу, розмежувати XIX з XX – початком XXI ст. Окремі учасники обговорення висловили пропозицію застосування комбінованого підходу в навчальному процесі: поєднання лінійного принципу і концентрів.

Значну увагу в процесі громадського обговорення освітянська спільнота приділила питанням підготовки нових навчальних програм, підручників і, відповідно, методичних рекомендацій. При цьому наголошується щодо нагальної потреби підготовки якісних підручників нового покоління та створення державного загальнодоступного ресурсу, де будуть розміщені усі необхідні для навчання матеріали, а також створення можливостей для належного обладнання кабінетів історії.

Практично в кожному з надісланих в ході обговорення листів міститься вимога збільшення кількості годин на викладання курсу історії. Загалом педагоги сходяться на думці про те, що для реалізації визначених Концептуальними засадами завдань необхідно викладати історію в школі щонайменше по чотири години на тиждень.

Деякі пропозиції стосуються особливостей професійної підготовки майбутніх вчителів. Зокрема, пропонується в проєкті Концептуальних передбачити положення про перерозподіл кредитів (кількості академічних годин) освітніх програм підвищення кваліфікації вчителів історії у співвідношенні: 50% - найновіші наукові знання з історії України в контексті світової до 50% - уміння і навички з вікової психології, дидактики, основ інклюзивної освіти, цифровізації, теорії та методики навчання, академічної доброчесності тощо. Надзвичайно гостро стоїть і питання підвищення заробітної плати вчителям, оскільки сьогоднішній її рівень не мотивує молодих людей працювати в школі.

Серед висловлених пропозицій значна увага приділяється термінам і умовам впровадження Концептуальних засад у життя. Наголошується потреба вироблення добре продуманої «дорожньої карти» (чітко прописати терміни та механізм запровадження Концепції та її втілення у нормативні документи). Висловлено різні пропозиції стосовно старту передбаченої Концепцією реформи (зокрема і з 1 серпня 2024 року).

Окрему увагу педагоги звертають на необхідність напрацювання оновленого Державного стандарту освіти, з прописаними в ньому вимогами держави Україна до прикінцевих, на закінчення кожного ступеня, знань з історичної галузі. Окремі учасники пропонують зробити це вже до 1 жовтня 2023 року.

Нарешті учасники обговорення пропонують разом з Концепцією реформування історичної освіти розробити й нову концепцію ЗНО, яка нині усе ще ґрунтується на перевірці дат та термінів. Форма ЗНО (НМТ), наголошують педагоги, також потребує реформування.